

УДК 343.54

А.В. Плотнікова

**ЩОДО РОЗМЕЖУВАННЯ
ПРИМУШУВАННЯ ДО ЗАНЯТТЯ
ПРОСТИТУЦІЄЮ, ДО ВСТУПУ
В СТАТЕВИЙ ЗВ'ЯЗОК
ТА ЗГВАЛТУВАННЯ**

Анотація. У статті розглянуті теоретичні та прикладні проблеми розмежування примушування до заняття проституцією, примушування до вступу в статевий зв'язок та згвалтування; з'ясовано змістовне наповнення ознак об'єктивної сторони примушування до заняття проституцією; зроблено спробу надати орієнтири в розмежуванні таких понять як «примушування», «спонукання», «насильство», «схилення».

Ключові слова: примушування, спонукання, насильство, схилення, проституція.

Аннотация. В статье рассмотрены теоретические и прикладные проблемы разграничения принуждения к вступлению в половую связь, принуждения к занятию проституцией и изнасилования; выяснено содержательное наполнение признаков объективной стороны принуждения к занятию проституцией; сделана попытка разграничить такие понятия как «принуждение», «понууждение», «насилие», «склонение».

Ключевые слова: принуждение, понуждение, насилие, склонение, проституция.

Abstract. In the article theoretical and applied problems of separation of forced prostitution, forced sexual intercourse and rape have been researched, meaning content of features of objective part of forced prostitution have been found, it has been attempted to provide guidance in distinguishing between such concepts as «coercion», «motivation», «violence», «declination».

Key words: coercion, compulsion, violence, declination, prostitution.

Чинним законодавством України про кримінальну відповідальність охороняються від злочинних посягань зокрема такі об'єкти, як моральність, статева свобода та статева недоторканість особи. Проти моральності спрямоване, на думку законодавця, примушування особи до заняття проституцією (ст. 303 КК України), а на статева свободу та статева недоторканість особи посягають примушування до вступу в статевий зв'язок та зґвалтування (ст.ст. 154, 152 КК України).

Змістовна близькість вказаних складів злочинів навіть при поверхневому порівнянні породжує питання щодо їх розмежування між собою та сутнісного наповнення, зокрема об'єктивних їх ознак. Крім того, за об'єктивною стороною ці діяння схожі з такими злочинами, як торгівля людьми (ст. 149 КК України) та насильницьке задоволення статевої пристрасті неприродним способом (ст. 153 КК України).

Проблема, як нам уявляється, у загальному виді полягає у з'ясуванні змістовного наповнення ознак об'єктивної сторони примушування особи до заняття проституцією, примушування до вступу в статевий зв'язок та зґвалтування з метою їх розмежування. Розмежування цих злочинів сприятиме правильній їхній кваліфікації та вирішенню деяких проблем кримінально-правової теорії.

Висвітленню окремих аспектів вказаної проблеми присвячені праці Л. Брич, А.П. Козлова, В.В. Коряковцева, В.І. Плохової, О.М. Храмцова, Н.М. Ярмиш та інших вчених.

Метою статті є формулювання обґрунтованих пропозицій, спрямованих на модернізацію національного кримінального законодавства та підвищення ефективності правозастосовної діяльності щодо протидії примушуванню у сфері статевих відносин.

Для досягнення поставленої мети під час дослідження вирішувалися такі завдання:

- виявити специфічні ознаки примушування, встановити сутність та зміст цього явища;
- визначити соціальну зумовленість криміналізації окремих форм примушування;
- з'ясувати об'єктивні ознаки складів злочинів, передбачених статтями 303 та 154 КК України;
- сформулювати пропозиції щодо вдосконалення законодавчої регламентації кримінальної відповідальності у сфері протидії примушуванню до вступу в статевий зв'язок та до заняття проституцією.

Розпочати дослідження доцільно із відповіді на питання: що спільного між різними видами примушування у сфері статевих відносин? Відповідь очевидна: у складах примушування особи до заняття проституцією та примушування до вступу в статевий зв'язок йдеться про примушування до певного статевого прояву – до заняття проституцією (ст. 303 КК України) і до вступу в статевий зв'язок (ст. 154 КК України). Зґвалтування – це також певний статевий вияв – статеві зносини, які здійснюються із застосуванням фізичного насильства, погрози його застосування або з використанням безпорадного стану потерпілої особи. Крім того, за вчинення примушування до заняття проституцією і за вчинення зґвалтування законодавцем

передбачено однакове покарання – позбавлення волі на строк від трьох до п'яти років.

Які ж відмітні ознаки мають зазначені злочинні вияви? По-перше, різним є об'єкт посягання (статева свобода та статевая недоторканість і моральність). Далі, спрямованістю примушування – відповідно вступ у статевий зв'язок і заняття проституцією. І, нарешті, ступенем тяжкості – примушування до вступу в статевий зв'язок є злочином невеликої тяжкості, а примушування до заняття проституцією і зґвалтування – злочинами середньої тяжкості.

Зрозуміло, що розмежування цих злочинів за останнім критерієм нічого не вирішує задля досягнення мети цієї публікації. Залишається об'єкт та діяльність, до якої особу примушують.

Кілька слів про об'єкт досліджуваних злочинів.

Загальновідомо, що склади злочинів розміщені в Особливій частині КК України за об'єктом посягання. Цей спосіб є звичним і зручним для використання.

Щодо примушування до вступу в статевий зв'язок тут проблем не виникає – дійсно такий злочин містить у собі загрозу передусім статевій свободі та статевій недоторканості особи. Однак питання виникають при з'ясуванні об'єкта примушування до заняття проституцією.

Варто пригадати, що у 2001 році моральність як об'єкт кримінально-правової охорони вперше в історії українського законодавства про кримінальну відповідальність посіла своє місце у XII Розділі КК України. І вперше в чинній редакції з'явилася стаття 303 КК (яка з часів прийняття КК України 2001 року і до сьогодні вже встигла зазнати змін), що встановила відповідальність за сутенерство або втягнення особи у заняття проституцією.

Визнання моральності об'єктом низки злочинів – це певний прогрес у розвитку законодавства України про кримінальну відповідальність. Але проблема в тому, що не всі злочини в процесі кодифікації «опинились» на своїх місцях. Сказане, зокрема, стосується примушування особи до заняття проституцією (ч. 1 ст. 303 КК України). Об'єктивну сторону цього злочину утворюють такі дії: примушування особи до заняття проституцією з використанням обману, шантажу чи уразливого стану цієї особи або із застосуванням чи погрозою застосування насильства.

У кримінальному праві «примушуванням» визнають такий вплив на потерпілого, який спрямовано на придушення його волі, на приведення потерпілого до такого стану, за якого він внутрішньо готовий підкоритися вимогам зловмисника¹. Способи вчинення цього злочину, перераховані у статті, тим чи іншим чином впливають на волю особи, яка примушується до заняття проституцією. Отже, перш за все, від такого злочину страждає статевая свобода особи, тоді як моральність можна визнати додатковим об'єктом. Крім того, у випадку, коли «примушується» особа, яка тривалий час вже працювала у сфері надання оплатних послуг сексуального характеру, але з якихось причин вирішила припинити цю діяльність, її моральності взагалі такі дії

¹Бойцов А.И. Преступления против собственности / Бойцов А.И. – СПб. : Издательство «Юридический центр Пресс», 2002. – 775 с. – С. 440.

зашкодити не можуть. Проте, враховуючи, що така особа погоджується продовжувати таку діяльність через психічний вплив, через тиск, що спрямований на неї, цей вплив створює загрозу заповідання шкоди передусім її статевій свободі. Волею законодавця примушування до заняття проституцією має своїм об'єктом моральність, хоча його доцільно було б розмістити у Розділі IV КК України «Злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи». До того ж, можна зазначити, що спостерігається певна спорідненість між примушуванням до вступу в статевий зв'язок (ст. 154 КК України) та примушуванням до заняття проституцією (ст. 303 КК України).

Схожість цих двох складів злочинів викликає низку запитань щодо їх розмежування. За якими ознаками розрізнити ці злочини? За кількістю контактів та наявністю або відсутністю оплати за статевий контакт? А якщо внаслідок примушування до вступу в статевий зв'язок відбувається декілька статевих актів? Спробуємо далі знайти відповіді на ці та інші питання.

Тепер, коли ми з'ясували, що об'єкт примушування до вступу в статевий зв'язок і примушування до заняття проституцією має бути визнаний однаковим, розмежовувати ці злочини стало ще складніше.

Для внесення ясності у сутність примушування, передбаченого ч. 1 ст. 303 КК України, доцільно приділити увагу перерахованим в диспозиції цієї статті способам та встановити, як вони співвідносяться між собою.

Загальновідомо, що способом в кримінальному праві називають сукупність прийомів, методів, в яких знайшли вираження суспільно небезпечні дії злочинця. Перелік способів, перерахованих законодавцем у диспозиції ст. 303 КК України, є вичерпним. Крім, власне, примусу, Закон називає такі: використання обману, шантажу, уразливого стану, застосування чи погроза застосування насильства. Зрозуміло, що останній спосіб відноситься до примушування, тому не варто зупинятися на його аналізі.

Проаналізуємо інші, перелічені у КК України способи.

Шантаж – психічне насильство, що полягає у погрозі розголосити відомості, які потерпілий чи його близькі бажають зберегти у таємниці².

Згідно з п. 2 примітки до ст. 149 КК України, у ст.ст. 149 та 303 КК України під уразливим станом особи слід розуміти зумовлений фізичними чи психічними властивостями або зовнішніми обставинами стан особи, який позбавляє або обмежує її здатність усвідомлювати свої дії (бездіяльність) або керувати ними, приймати за своєю волею самостійні рішення, чинити опір насильницьким чи іншим незаконним діям, збіг тяжких особистих, сімейних або інших обставин. Таке роз'яснення свідчить про те, що особа, яка перебуває в уразливому стані, так само, як і при застосуванні шантажу, обмежена в можливості діяти на власний розсуд, за своєю волею.

Обман – це інформаційний, інтелектуальний вплив однієї людини на свідомість і волю іншої. Він завжди розрахований на відповідну поведінку, тобто обманюють,

²Куц В.М. Прокурорські засоби протидії торгівлі людьми : науково-практичний посібник / В.М. Куц, А.М. Орлеан [За ред. Г.П. Середи]. – К. : Варта, 2007. – 168 с. – С. 33.

головним чином, не стільки, щоб ввести в оману, скільки для того, щоб схилити того, кого обманюють, до певної поведінки³. У даному разі – до проституції. Загалом обман являє собою фальсифікацію волі потерпілої особи.

А.П. Козлов, обґрунтовуючи можливість і доцільність надання вичерпного переліку способів підбурювання, доводить, що обман не містить у собі специфічного способу впливу, він характеризує собою лише неправдивість того чи іншого способу, наприклад, неправдивість обіцянки вигід. Автор певен, що обманом поза інших дійсних способів підбурювання не можна схилити до конкретної поведінки⁴. Не випадково, при формулюванні поняття підбурювача законодавець не згадує обман як спосіб діяльності цього виду співучасника. Крім того, А.П. Козлов зазначає, що схилити іншу особу до певної поведінки можна шляхом примушування, вимоги, або переконанням. Інші способи, передбачені законами чи теорією кримінального права, не носять самостійного характеру і, або дублюють перелічені, або є їх елементами, або виступають родовими поняттями для вказаних способів⁵. Ми підтримуємо позицію автора, за виключенням виокремлення трьох способів схилення. Вважаємо, що їх два – примушування та спонукання. Такий висновок ґрунтується на розумінні вимоги як складової примушування.

У свою чергу переконання, яке називає А.П. Козлов, на наш погляд, є складовою поняття «спонукання».

Викладені положення призводять до необхідності підбити проміжні підсумки:

1. Шантаж і застосування чи погроза застосування насильства є способами примушування, оскільки є різновидами психічного впливу на свідомість.

2. Обман, як і використання уразливого стану особи, не є самостійним способом втягнення і може розглядатися тільки у межах інших способів.

3 тлумачення поняття «примушування», з аналізу положень чинного законодавства про кримінальну відповідальність та з теоретичних поглядів на цей аспект проблеми, можна все ж зробити висновок, що в зміст поняття «примушування» входить вимога і погроза. Поняття «силування», «насильство» не випадково стоять в одному синонімічному рядку із поняттям «примушування», оскільки саме насильство і є способом примушування.

Щодо цього висновку нам здається логічно обґрунтованою позиція Н.М. Ярмиш, яка переконує, що не існує фізичного примушування як такого. На її думку, те, що за традицією називають «фізичним примусом» є насильством, яке слугує додатковим засобом впливу на психіку особи, котра примушується. Власне, варто погодитись і з судженням, що примушування являє собою психічне насильство, яке може підкріплюватися насильством фізичним⁶.

³Романов С.Ю. Криминальный обман / Романов С.Ю. – Харьков : ООО «Прометей-Пресс», 2005. – 272 с. – С. 32–33.

⁴Козлов А.П. Соучастие : традиции и реальность / Козлов А.П. – СПб. : Издательство «Юридический центр Пресс», 2001. – 362 с. – С. 130–138.

⁵Козлов А.П. Соучастие : традиции и реальность / Козлов А.П. – СПб. : Издательство «Юридический центр Пресс», 2001. – 362 с. – С. 136, 138.

⁶Ярмиш Н.М. Дія як ознака об'єктивної сторони злочину (проблеми психологічної характеристики) / Ярмиш Н.М. – Харків : Основа, 1999. – 84 с. – С. 38, 42.

З викладеного можна зробити висновок, що під примушуванням слід розуміти психічне насильство, яке вчиняється із висуванням певної вимоги з погрозою. Цей висновок ґрунтується на аналізі теоретичних положень та тлумачень, представлених у словниках.

Яким має бути зміст погрози? Чи утворює примушування погроза розголосити відомості чи пошкодити або вилучити майно?

З цього приводу досить резонно розмірковує Н.М. Ярмаш. Фахівець чітко розділяє поняття примушування та спонукання: це два самостійні різновиди нав'язування однією людиною своєї волі іншій. Вони різняться між собою, на думку вченого, діапазоном свободи вибору варіантів поведінки особою, яку злочинець використовує для реалізації власної мети. Автор певна, що примушення має місце лише в ситуації, коли «третього не дано». В усіх інших випадках можна говорити про спонукання⁷.

Отже, є цілком обґрунтовані сумніви щодо того, що саме лише використання матеріальної або службової залежності утворює примушування. Якщо виходити з тих методологічних позицій, які досить аргументовано відстоює Н.М. Ярмаш щодо того, що примушування створює лише ситуація коли «третього не дано», то відповідь має бути заперечною, бо це не примушування, а спонукання.

Думається, що якби йшлося про психічне насильство з вимогою вступити в статевий зв'язок із погрозою застосування насильства хоч би й з використанням службової чи матеріальної залежності або без такого використання – слід було б кваліфікувати такі дії як зґвалтування, а не примушування до вступу в статевий зв'язок. За таких обставин змісту діяння, що описане у диспозиції ст. 154 КК України, більш відповідала б інша назва, а саме – спонукання до вступу в статевий зв'язок.

Примушування до заняття проституцією провокує ще більше запитань через складність розуміння діяльності щодо якої вчиняється примушування, що у свою чергу створює труднощі на практиці при розмежуванні цього складу злочину із суміжними складами.

Як зазначає Л. Брич, кожне із понять, у якому виражено суспільно небезпечне діяння у складах злочинів, передбачених ч. 1 ст. 152 та ч. 1 ст. 153 КК, Φ є частиною поняття, у якому виражено альтернативне суспільно небезпечне діяння у складі, закріпленому у ч. 1 ст. 303 КК, тобто поняттям «примушування до зайняття проституцією» охоплюються такі різні за своєю фізіологічною природою статеві прояви, за які окремо встановлена відповідальність у ст. 152 та ст. 153 КК. Платний характер сексуальних послуг, що є однією з характерних рис проституції не перешкоджає визнавати розглянуті вище ознаки спільними за змістом. Адже для кваліфікації вчиненого як зґвалтування чи як насильницького задоволення статевої пристрасті неприродним способом не має значення той факт, чи надавалась потерпілій особі майнова компенсація⁸.

⁷Ярмаш Н.М. Примушення як чинник, що впливає на кримінальну відповідальність // Весы фемида. – № 1(13). – 2000. – С. 7–12.

⁸Брич Л. Деякі зауваження щодо роз'яснень Верховним Судом України положень КК про кримінальну відповідальність за злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи / Л. Брич // Вісник Львівського університету. – 2008. – Вип. 47. – С. 164–173. – С. 170.

Крім того, зазначає автор, також спільною є така ознака кожного із порівнюваних складів злочинів як спосіб його вчинення. Такі способи згвалтування та насильницького задоволення статевої пристрасті неприродним способом як: застосування фізичного насильства, погроза його застосування за змістом та обсягом понять є ідентичними з такими альтернативними способами сутенерства або втягнення особи у заняття проституцією, як: застосування насильства та погроза його застосування, використання уразливого стану потерпілої особи. Використання безпорадного стану потерпілої особи, що названо як спосіб у складах злочинів, передбачених ч. 1 ст. 152 та ч. 1 ст. 153 КК України, є частиною поняття «використання уразливого стану особи», у якому виражений один із способів вчинення злочину, названий у ч. 1 ст. 303 КК України.

Викладене спонукає дослідника замислитися: за яких умов дії особи, яка не вчинила і не мала наміру вчинити статевий акт, чи задоволення статевої пристрасті неприродним способом, але безпосередньо застосовувала фізичне насильство чи погрозу його застосування з метою примусити потерпілу особу усвідомлено вчинити за плату перелічені вище дії для іншої особи, розглядаються як злочин, передбачений відповідною частиною ст. 303 КК. А за яких – кваліфікуються як дії співвиконавця згвалтування чи насильницького задоволення статевої пристрасті неприродним способом відповідно за ч. 3 ст. 152 чи ч. 2 ст. 153, як діяння, що вчинене групою осіб. Автор доходить висновку, що така особа є співвиконавцем згвалтування (ст. 152 КК) чи насильницького задоволення статевої пристрасті неприродним способом (ст. 153 КК) за умови, що між діями цієї особи і тієї, що вступила у статевий акт чи вчинила задоволення статевої пристрасті неприродним способом наявний об'єктивний і суб'єктивний зв'язок, що характеризує співучасть у злочині. Якщо ж такого зв'язку немає, то розглядувані дії мають оцінюватися як злочин, передбачений відповідною частиною ст. 303 КК⁹.

Виникає питання: чи можна вирішувати питання кваліфікації злочину виходячи тільки з того, чи є ознаки співучасті? До того ж, чому ці ознаки не можуть бути при примушуванні особи до заняття проституцією? Воно також може вчинятися за попередньою змовою групою осіб. Як у такому випадку розмежувати означені склади злочинів?

На наш погляд, якщо будь-який злочин, що досліджується у цій статті, вчиняється групою осіб, то керуючись існуючими роз'ясненнями їх взагалі неможливо розмежувати. Інтуїція підказує, що неправильно розмежовувати злочини лише виходячи з наявності чи відсутності суб'єктивних та об'єктивних ознак співучасті та наявності чи відсутності оплати за статевий зв'язок.

У разі застосування такого способу, як використання уразливого стану потерпілої особи, на думку Л. Брич, що названий у ч. 1 ст. 303 КК, кваліфікація вчиненого за відповідною частиною цієї статті можлива лише щодо тієї поведінки, яка,

⁹Брич Л. Деякі зауваження щодо роз'яснень Верховним Судом України положень КК про кримінальну відповідальність за злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи / Л. Брич // Вісник Львівського університету. – 2008. – Вип. 47. – С. 164–173. – С. 171.

охоплюючись поняттям «використання уразливого стану», не входить в обсяг поняття «використання безпорадного стану». Вчинення статевого акту чи задоволення статевої пристрасті неприродним способом з використанням безпорадного стану потерпілої особи становить собою склад відповідно «Згвалтування» чи «Насильницького задоволення статевої пристрасті неприродним способом» незалежно від того, чи оплачено було потім таке злочинне діяння. А дії особи, яка не вчинила і не мала наміру вчинити з потерпілою особою статевий акт чи задоволення статевої пристрасті неприродним способом, доводила її до безпорадного стану з метою забезпечити вчинення вказаних дій щодо потерпілої іншою особою, є співучастю у вчиненні названих злочинів у виді співвиконавця чи пособника, залежно від того, всупереч волі чи не всупереч волі потерпілої особи її доводили до безпорадного стану, що було обґрунтовано вище¹⁰.

Думається, розмежування аналізованих складів злочинів, має здійснюватися на відмітних ознаках цих діянь, якщо вони є, а не на тому, входить чи ні в обсяг поняття «використання безпорадного стану» певна поведінка та чи оплачений сексуальний контакт. Далі спробуємо обґрунтувати цю тезу.

Замислимося: чи можливо взагалі примусити особу займатися проституцією? Вище ми з'ясували, що примушування утворює ситуацію, коли йдеться про психічний вплив з висуванням вимоги (яка «не викликає заперечень») і з застосуванням чи погрозою застосування насильства.

Уявімо собі ситуацію примушування до заняття проституцією. Скажімо, якщо особа зачинає іншу у приміщенні, відбирає документи, погрожує їй та приводить клієнтів, яким потерпіла особа має надавати послуги сексуального характеру – чи утворюють такі дії примушування до заняття проституцією?

Щоб відповісти на поставлене питання слід звернутися до сутності проституції як соціального явища. Доволі часто в поняття «проституція» вкладається різний зміст, що провокує необхідність виокремлення її сутнісних ознак, які мають кримінально-правове значення. За часів існування в Україні кримінальної відповідальності за заняття проституцією диспозиція ч. 1 ст. 303 КК України 2001 року визначала його як систематичне надання сексуальних послуг з метою отримання доходу. Власне і сьогодні, практики саме так чи досить близько до цього визначення розуміють сутність проституції.

Хіба в ситуації, описаній вище, метою особи, яка вступає у статеві контакти, є отримання доходу? Ні, її метою є збереження життя і здоров'я або припинення чи недопущення виконання погрози, яку висуває особа, що вчиняє примушування, оскільки до вказаного статевого прояву її *примушують* (наш – А.П.). А якщо так, то відсутнє і примушування до заняття проституцією. Кваліфікувати ці дії слід однозначно – як згвалтування або примушування до вступу в статевий зв'язок за наявності інших елементів складів цих злочинів. Крім того, проституція – це

¹⁰Брич Л. Деякі зауваження щодо роз'яснень Верховним Судом України положень КК про кримінальну відповідальність за злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи / Л. Брич // Вісник Львівського університету. – 2008. – Вип. 47. – С. 164–173. – С. 171.

діяльність, отже, разовий сексуальний оплачений контакт не утворює ще проституції, що також може ускладнити розмежування вказаних злочинів і вивести фактично вчинені суспільно небезпечні прояви з під дії законодавства України про кримінальну відповідальність.

Складність та неоднозначність питання, що розглядається, обумовили необхідність звернення до емпіричної бази з метою виявлення ознак, які враховувалися практикою при кваліфікації діянь як примушування до заняття проституцією. Перш за все, потрібно відмітити, що кількість справ цієї категорії є мізерною, що є непрямим доказом недосконалості норми закону. Проведене нами узагальнення практики притягнення до кримінальної відповідальності за примушування до заняття проституцією свідчить, що правоохоронні органи під «примушуванням» розуміють спонукання до заняття секс-бізнесом.

Так, в одному вирокі міститься інформація, що підсудний з метою отримання доходів прийшов у квартиру, де тимчасово проживає потерпіла особа і почав її *примушувати, всупереч її волі* (наш – А.П.), виходити кожен день на об'їзну дорогу і займатися проституцією, тобто надавати послуги сексуального характеру за гроші водіям проїжджаючих автомобілів та кожної суботи віддавати йому зароблені кошти в сумі 30 грн. Потерпіла особа почала відмовлятися займатися проституцією, тоді підсудний почав погрожувати їй фізичною розправою¹¹. Як видно з наведеного, у потерпілої була можливість припинити таке «примушування» хоча б за допомогою звернення до правоохоронних органів.

У вирокі в іншій справі вказано, що неповнолітня особа відмовилася займатися проституцією. З метою повернути останню до надання сексуальних послуг члени організованої злочинної групи, використовуючи встановлені ними жорсткі правила поведінки щодо таких жінок, погрожували їй фізичною розправою та заволодінням її майном, використовували шантаж, погрожуючи розповсюдженням інформації щодо неї як особи, яка займається проституцією. При цьому, демонструючи свою силу та зверхність, на підтвердження встановлених правил, члени організованої злочинної групи вимагали заплатити їм 200 доларів США за відмову від надання сексуальних послуг для підшуканих ними клієнтів, *що спонукало* (наш – А.П.) неповнолітню до продовження нею надання сексуальних послуг¹².

І хоча означені дії винних було кваліфіковано як примушування і втягнення у заняття проституцією, тут доречно використаний термін «спонукало», бо примушуванням це важко назвати.

Думається, діяльність, що вкладається в сутнісне наповнення поняття «примушування до заняття проституцією» є нічим іншим як згвалтуванням. Натомість, діяльність, яку судова практика та законодавець розуміють під «примушуванням до заняття проституцією», є спонуканням до такої діяльності. Та й

¹¹Єдиний реєстр судових рішень. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua>.

¹²Єдиний реєстр судових рішень. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua>.

примушування до вступу в статевий зв'язок насправді є спонуканням до такого статевого дійства. На жаль, дотепер і на законодавчому рівні, і на рівні правозастосування нівелюється різниця між поняттями «спонукання» і «примушування».

Як би там не було, в законодавстві України про кримінальну відповідальність назріла необхідність навести лад у поняттях, які використовуються в тексті закону і заплутують тих, чиїм покликанням є їх застосування.

Література

1. Бойцов А.И. Преступления против собственности / Бойцов А.И. – СПб. : Издательство «Юридический центр Пресс», 2002. – 775 с.;
2. Брич Л. Деякі зауваження щодо роз'яснень Верховним Судом України положень КК про кримінальну відповідальність за злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи / Л. Брич // Вісник Львівського університету. – 2008. – Вип. 47. – С. 164–173;
3. Єдиний реєстр судових рішень. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua>;
4. Козлов А.П. Соучастие : традиции и реальность / Козлов А.П. – СПб. : Издательство «Юридический центр Пресс», 2001. – 362 с.;
5. Куц В.М. Прокурорські засоби протидії торгівлі людьми : науково-практичний посібник / В.М. Куц, А.М. Орлеан [За ред. Г.П. Середи]. – К. : Варта, 2007. – 168 с.;
6. Романов С.Ю. Кримінальний обман / Романов С.Ю. – Харків : ООО «Прометей-Пресс», 2005. – 272 с.;
7. Ярмиш Н.М. Дія як ознака об'єктивної сторони злочину (проблеми психологічної характеристики) / Ярмиш Н.М. – Харків : Основа, 1999. – 84 с.;
8. Ярмиш Н.М. Примушення як чинник, що впливає на кримінальну відповідальність // Весы фемида. - № 1(13). – 2000. – С. 7–12.